

מבקר המדינה

בחירות לרשויות המקומיות - שאלות ותשובות

אב התשפ"ג, יולי 2023

תוכן העניינים

- הדין החל לעניין ניהול חשבונות ודיווח בבחירות // 5
- מונחים נפוצים // 6
- רישום והגשה של בקשה למימון // 8
- התנהלות רשימת מועמדים מול משרד מבקר המדינה // 11
- המערכת הממוחשבת לניהול חשבונות ולדיווח // 13
- הגשת דוח כספי למבקר המדינה // 16
- הכנסות // 17
- גיוס תרומות באמצעות מימון המונים. // 21
- הוצאות // 22
- חשבון בנק // 26
- עודף או גירעון לאחר הבחירות // 27
- הלוואות // 28
- ערבויות // 30
- העסקת עובדים ופעילים // 32
- הוצאות מיוחדות // 34
- שימוש בנכסים, בכספים ובמשאבים של הרשות המקומית // 35
- רשימת מועמדים משותפת // 36
- נספחים // 41
- נספח א' - הצהרת תורם // 43
- נספח ב' - תצהיר תורם // 44
- נספח ג' - הודעה על הגשת רשימת מועמדים משותפת // 45

יודגש כי בכל פעם שעולה סתירה כלשהי בין האמור להלן לבין הוראות החוק וההנחיות, הוראות החוק וההנחיות הן המחייבות.

הדין החל לעניין ניהול חשבונות ודיווח בבחירות

מהו הדין החל לעניין זה?

1. חוק הרשויות המקומיות (מימון בחירות), התשנ"ג-1993 (להלן - החוק).
<https://www.mevaker.gov.il/he/mimun/Pages/MimunLaws.aspx>
ובמקרים שבהם החוק מפנה אליו (ובייחוד בנוגע לסיעות בת ולרשימות בת), גם:
חוק מימון מפלגות, התשל"ג-1973.
2. הנחיות הרשויות המקומיות (מימון בחירות) (ניהול חשבונות), התשע"ג-2013 (להלן - ההנחיות).
<https://www.mevaker.gov.il/he/mimun/Pages/MimunLaws.aspx>
3. קביעות עקרוניות של מבקר המדינה המשתקפות בדוחות ביקורת קודמים שפרסם והודעות נוספות שמפרסם מבקר המדינה מפעם לפעם באתר המרשתת (האינטרנט) שלו.

מונחים נפוצים

רשימת מועמדים - רשימה של מועמדים המוגשת למנהל הבחירות במשרד הפנים, לרבות על ידי סיעה או סיעת אם.

סיעה - סיעה במועצת הרשות המקומית שבה יתקיימו בחירות.

רשימה - רשימת מועמדים שלא הייתה מיוצגת במועצת הרשות המקומית.

סיעת אם - סיעה מסיעות הכנסת, או מפלגה שיש לה לפחות נציג אחד בכנסת, המתמודדת בבחירות לרשות המקומית.

סיעת בת - סיעה במועצת הרשות המקומית מטעם סיעה בכנסת.

רשימת בת - רשימה המוגשת מטעם סיעת אם ברשות המקומית.

רשימת מועמדים משותפת - רשימת מועמדים שהוגשה על ידי שניים או יותר מהגופים האלה: סיעה של הכנסת או סיעה של המועצה היוצאת או מפלגה שיש לה לפחות נציג אחד בכנסת.

סיעה משותפת - סיעה שהיא חלק מרשימה משותפת.

מועמד לראש רשות - מועמד לראש רשות מטעמן של סיעה או רשימה בבחירות לרשויות המקומיות.

בחירות חוזרות - אם שום מועמד לתפקיד ראש הרשות המקומית לא קיבל 40% מהקולות הכשרים או אם שני מועמדים קיבלו כל אחד 40% או יותר מהקולות הכשרים, יתקיימו בחירות חוזרות 14 יום לאחר יום הבחירות, לצורך בחירת אחד משני המועמדים שקיבלו בבחירות את מספר הקולות הכשרים הגדול ביותר.

בחירות חדשות - אם בית המשפט ביטל את תוצאות הבחירות של קלפי מסוימת או של היישוב כולו, יתקיימו בקלפי או ביישוב בחירות חדשות וישולם מימון נוסף עבורן.

היום הקובע - היום ה-66 לפני יום הבחירות.

יחידת החישוב - סך של 56 ש"ח לכל בעל זכות לבחור (נכון לדצמבר 2016) סכום אשר מתעדכן לפי המדד. סכום המימון הממלכתי יחושב לגבי כל רשות מקומית בנפרד, והוא יהיה מכפלת יחידת החישוב במספר בעלי הזכות לבחור (מספר הבוחרים הכלולים בפנקס הבוחרים) באותה רשות מקומית.

מימון ממלכתי - המימון המגיע מאוצר המדינה ומשולם על ידי משרד הפנים (לאחר הגשת בקשה במועד) לסיעות ולרשימות המועמדים בבחירות לרשויות המקומיות הזכאיות למימון על פי תוצאות הבחירות.

משרד הפנים, המפקח הארצי על הבחירות - אחראי לארגון מערכת הבחירות לרשויות המקומיות ולתשלום המימון הממלכתי לסיעות ולרשימות שהתמודדו בבחירות בהתאם לתוצאות הבחירות ובהתאם לתוצאות ביקורת המדינה.

משרד מבקר המדינה, האגף לביקורת בחירות ומימון מפלגות - אחראי לביצוע הביקורת על הדוחות הכספיים של הסיעות והרשימות שהתמודדו בבחירות לרשויות המקומיות.

תקופת בחירות - מהיום הקובע ועד ליום הבחירות, וברשויות מקומיות שבהן מתקיימות בחירות חוזרות, עד יום הבחירות החוזרות. ואולם יש לכלול במסגרת הדיווחים המוגשים למבקר המדינה גם הוצאות שהוצאו למען הבחירות, אף אם הן הוצאו לפני תקופת הבחירות.

רישום והגשה של בקשה למימון

מי רשאי להתמודד בבחירות לרשויות המקומיות (להלן - הרשויות)?

ניתן להתמודד בבחירות לרשות המקומית רק במסגרת רשימת מועמדים המוגשת למשרד הפנים. ההתמודדות לתפקיד ראש הרשות אפשרית רק מטעם רשימת מועמדים המתמודדת בבחירות. לקבלת פרטים נוספים או הבהרות בדבר אופן ההגשה של רשימת מועמדים ואופן ההתמודדות יש לפנות למפקח הארצי על הבחירות במשרד הפנים בירושלים (להלן - המפקח הארצי על הבחירות).

כיצד ניתן להתמודד בבחירות לרשויות?

יש לפנות ישירות למשרד הפנים. מידע בעניין זה וטופסי רישום ניתן למצוא באתר המרשתת (האינטרנט) של משרד הפנים (פיקוח ארצי על הבחירות), שכתובתו:

<https://www.gov.il/he/departments/topics/national-supervision/govil-landing-page>

מהם המקורות האפשריים למימון ההתמודדות בבחירות לרשויות?

מקורות המימון האפשריים על פי החוק:

1. תרומות מהציבור במגבלות הקבועות בחוק (לפירוט המגבלות החלות על התרומות, ראו להלן).
2. מימון מהמדינה לזכאים בהתאם להוראות החוק, לרבות אפשרות של מקדמה (ראו להלן).
3. מימון ביניים באמצעות קבלת הלוואות וערבויות, במגבלות הקבועות בחוק (ראו להלן).

מי זכאי לקבל מימון מהמדינה?

הסכום הסופי של המימון שתקבל רשימת מועמדים נקבע לאחר הבחירות על פי מספר המנדטים שבו זכתה הרשימה בבחירות. קבלת המימון **מותנית** בהגשת בקשה לקבלת מימון למשרד הפנים עד חמישה ימים לפני יום הבחירות ובאישור הבקשה. סכום המימון שישולם לרשימת מועמדים (שלא הוגשה על ידי מפלגה המיוצגת בכנסת) מוגבל לסכום הוצאותיה בפועל.

נקבעו בחוק תוספות מימון כדלהלן:

1. רשימת מועמדים אשר שליש מחברי המועצה המכהנים² מטעמה הם נשים תהיה זכאית לתוספת מימון בשיעור 15% מסכום המימון שהרשימה זכאית לו (בכפוף לכך שההוצאות הוצאו בפועל).
2. רשימת מועמדים שמועמד מטעמה התמודד על ראשות המועצה וזכה בלא פחות מ-25% מהקולות הכשרים תהיה זכאית לקבל תוספת מימון בשיעור של עד 9.5% מסכום המימון ליישוב³, בהתאם למספר הקולות שקיבל המועמד ולחישוב הקבוע בחוק.

מהו סך המימון מהמדינה?

כל רשימת מועמדים שקיבלה 50% מהקולות הנדרשים למנדט או יותר מכך זכאית למימון הוצאות הבחירות שלה (בתנאי שנציגיה מילאו את התנאים הקבועים בחוק והגישו במועד למפקח הארצי על הבחירות בקשה לקבלת מימון). המימון ניתן על פי תוצאות הבחירות, דהיינו על פי מספר המנדטים שבהם זכתה הרשימה בבחירות. עבור כל יישוב נעשה חישוב נפרד של מימון בעד כל מנדט. החישוב נעשה על פי נוסחה הקבועה בחוק, ומובאים בו בחשבון מספר הבוחרים ביישוב (כפי שמתפרסם בספר הבוחרים) ומספר חברי המועצה היוצאת. לקבלת פרטים נוספים יש לפנות למפקח הארצי על הבחירות.

מתי מתקבל המימון מהמדינה?

בבחירות לרשויות שיתקיימו באוקטובר 2023 ישולמו כספי המימון הסופי בשני שלבים:

1. 85% מהמימון המגיע יועברו לחשבון הבנק של רשימת המועמדים לאחר פרסום תוצאות הבחירות ברשומות.
2. יתרת המימון תועבר לאחר פרסום דוח מבקר המדינה בנוגע להתנהלות אותה רשימת מועמדים בבחירות (המועד המשוער - בין תשעה לעשרה חודשים לאחר הבחירות, בתנאי שרשימת ביישוב

2 בתום שבעה חודשים מיום הבחירות.

3 סכום המימון ליישוב נקבע בהתאם לנוסחה הקבועה בחוק: מכפלת יחידת החישוב (כהגדרתה בחוק) במספר הבוחרים ביישוב (כפי שמתפרסם בספר הבוחרים).

המועמדים הגישה את הדוח שלה במועד). העברת היתרה מותנית בקבלת דוח חיובי ממבקר המדינה⁴.

האם ניתן לקבל מקדמה מהמדינה לפני יום הבחירות?

ניתן לקבל מקדמה בכפוף להגשת בקשה למשרד הפנים בתנאים המפורטים בחוק ובכפוף להפקדת ערבות בנקאית; הערבות הבנקאית נדרשת להיות תקפה עד שיעברו אחד עשר חודשים מיום הבחירות.

מיהו הגורם האחראי למתן המימון מהמדינה?

המפקח הארצי על הבחירות במשרד הפנים.

4 מבקר המדינה עורך ביקורת על חשבונות הסיעות והרשימות שהשתתפו בבחירות ומפרסם את דוח הביקורת לציבור. דוח חיובי משמעו שהסיעה או רשימת המועמדים פעלה בהתאם להוראות החוק והנחיות מבקר המדינה, ואילו דוח שאינו חיובי משמעו שנמצאו ליקויים בניהול הכספי של הסיעה או רשימת המועמדים והיא לא פעלה בהתאם להוראות החוק או הנחיות. בעקבות קביעה של דוח שאינו חיובי יושת עיצום כספי מיתרת המימון.

התנהלות רשימת מועמדים מול משרד מבקר המדינה

מהם השלבים העיקריים של התנהלות רשימת מועמדים מול משרד מבקר המדינה?

1. יש לשלוח למשרד מבקר המדינה הודעה ובה יצויינו פרטי חשבון הבנק שנפתח לצורך מערכת הבחירות ולבקש הרשאת כניסה למערכת הממוחשבת לניהול חשבונות ודיווח שבאתר המרשתת של מבקר המדינה (להלן - המערכת הממוחשבת). ההודעה על פתיחת חשבון בנק והבקשה לקבלת הרשאת כניסה כאמור מתבצעות באמצעות מילוי טופס ושליחתו למשרד מבקר המדינה להלן קישור לטופס:

<https://statements.mevaker.gov.il/factionForm.aspx>

2. יש לנהל את חשבונותיה של רשימת המועמדים על פי הוראות החוק והנחיות מבקר המדינה ולהקפיד על שמירת מלוא המסמכים הקשורים לפעילות הכספית הנוגעת לבחירות.

3. עם קבלת הרשאת כניסה למערכת הממוחשבת, יש להזין בה את כל פרטי ההכנסות וההוצאות, לרבות פרטי ההכנסות וההוצאות שקדמו למועד קבלת ההרשאה.

4. בתוך **חמישה חודשים** מיום הבחירות יש להגיש למשרד מבקר המדינה:

א. דוח כספי חתום על ידי שני נציגי הרשימה בצירוף חוות דעת של רואה חשבון (הדוח הכספי יופק מהמערכת הממוחשבת).

ב. תצהיר לפי סעיף 15 לפקודת הראיות [נוסח חדש], התשל"א-1971, בדבר השלמות והנכונות של הרישומים במערכת החשבונות; על התצהיר להיות חתום על ידי שני נציגים ומאושר בידי עורך דין.

ג. אסמכתאות הנדרשות לביקורת מבקר המדינה, לרבות תדפיסי חשבון בנק, חשבונות, הסכמים, קבלות, העתקי צ'קים ומסמכים בדבר כנסים, פרסומים וסקרים של רשימת המועמדים.

5. בתום הביקורת יודיע משרד מבקר המדינה לנציגי רשימת המועמדים על הממצאים שהועלו בה ויבקש את תגובתם בכתב על ממצאים אלה.

6. בתוך **עשרה חודשים** מיום הבחירות יגיש מבקר המדינה ליו"ר הכנסת דוח בדבר תוצאות ביקורת החשבונות של רשימות המועמדים שהשתתפו בבחירות, לרבות המלצה לתשלום יתרת המימון הממלכתי או חלקה, בהתאם לתוצאות הביקורת.

7. דוח מבקר המדינה יפורסם לעיון הציבור באתר המרשתת של מבקר המדינה.

מה צריך להגיש למבקר המדינה לצורך הביקורת?

יש להגיש למבקר המדינה דוח כספי שהופק מהמערכת הממוחשבת, בצירוף חוות דעת של רואה חשבון. הדוח הכספי יהיה חתום על ידי שני נציגים של רשימת המועמדים. יש לצרף לדוח הכספי תצהיר חתום ומאושר בידי עורך דין, לפי הנוסח בנספח ב' להנחיות מבקר המדינה.

נוסף על כך, יש להכין את ספרי החשבונות ואת האסמכתאות (לרבות תדפיסי חשבון בנק, חשבוניות, הסכמים, קבלות, העתקי צ'קים ומסמכים בדבר כנסים, פרסומים וסקרים של רשימת המועמדים) שיידרשו למבקר המדינה לביצוע הביקורת.

המערכת הממוחשבת לניהול חשבונות ולדיווח

מהי המערכת הממוחשבת?

המערכת הממוחשבת משמשת לרישום של כל ההכנסות וההוצאות הקשורות למימון ההתמודדות בבחירות. בתום תקופת הבחירות תידרש רשימת המועמדים להפיק מהמערכת **דוח כספי מסכם**. המערכת נמצאת באתר המרשתת של מבקר המדינה, וניתן להיכנס אליה רק באמצעות הרשאת כניסה.

האם נתונים שהוזנו למערכת הממוחשבת גלויים לציבור?

הנתונים אינם גלויים לציבור, אלא רק לעובדי הביקורת ולרואה החשבון הממונה מטעם משרד מבקר המדינה.

עם זאת, באתר המרשתת של מבקר המדינה מתפרסמים לציבור נתונים על תרומות, הלוואות וערבויות שקיבלו הסיעות והרשימות, כפי שדיווחו באופן שוטף. נוסף על כך, בדוח שמגיש מבקר המדינה מתפרסמים לציבור נתונים סופיים לאחר ביקורת לגבי סכומי התרומות ההלוואות והערבויות, שמות התורמים, המלווים והערבים ומקומות מגוריהם. מבקר המדינה רשאי לכלול בדוח נתונים נוספים על הכנסות והוצאות. עוד מוצגים בדוח תוצאות הביקורת והכרעת המבקר בדבר שלילת מימון ממלכתי.

כיצד מדווחים באמצעות המערכת הממוחשבת?

באתר המרשתת של מבקר המדינה מובא קישור למערכת (כאמור, לכניסה למערכת נדרשת הרשאת כניסה) כמו כן מובא באתר המרשתת מדריך למשתמש במערכת, מצ"ב קישור:

<http://www.mevaker.gov.il/he/mimun/applications/Pages/localelection.aspx>

מה צריך להזין למערכת הממוחשבת?

יש להזין למערכת את כל הפעולות הכספיות ושוות הכסף (לרבות התנדבות בתחום העיסוק של המתנדב) הקשורות למימון מערכת הבחירות ואת כל פרטי התרומות שהתקבלו.

מתי צריך לדווח באמצעות המערכת הממוחשבת?

מייד לאחר קבלת הרשאת הכניסה יש לדווח באמצעות המערכת, באופן שוטף ועדכני, על כל הפעולות הקשורות למערכת הבחירות. דיווח שוטף כאמור, המחויב על פי הנחיות מבקר המדינה, יאפשר לנציגי הסיעות והרשימות להיות ערים למצב הכספי בכל שלב של מערכת הבחירות ויסייע להגשת הדוח הכספי למבקר המדינה במועד שנקבע בחוק.

על אילו סוגי הכנסות צריך לדווח באמצעות המערכת הממוחשבת?

יש לדווח על המימון הממלכתי המגיע לפי תוצאות הבחירות (100% מהמימון) ועל כל התרומות שהתקבלו בכסף ובשווה כסף (ובכלל זה לרשום "הכנסה" מול "הוצאה" בגין קבלת שירות ללא תמורה). יש לדווח גם על תרומות ממקורות עצמיים.

על פי קביעת מבקר המדינה, יש לדווח על תרומות, הלוואות וערבויות מייד עם קבלתן, ומידע בנושא זה מתפרסם לציבור באופן מיידי באתר המרשתת של מבקר המדינה.

על אילו סוגי הוצאות צריך לדווח באמצעות המערכת הממוחשבת?

יש לדווח על כל ההוצאות הכספיות ושוות הכסף (ובכלל זה לרשום "הוצאה" מול "הכנסה" בגין קבלת שירותים ללא תמורה) שהוצאו למען הבחירות, בין שמדובר בהוצאות בתקופת הבחירות ובין שמדובר בהוצאות לפני תקופת הבחירות. כמו כן, יש לדווח על הוצאות שהוציאו אחרים (למשל עובדים, יועצים או פעילים של הרשימה) למען הבחירות.

האם יש לדווח באמצעות המערכת הממוחשבת גם על הוצאה שטרם נפרעה?

יש לדווח על הוצאה כשנוצרה התחייבות בגינה, גם אם טרם נפרעה בפועל. אם סכום ההוצאה הצפוי אינו ידוע במדויק - יש לדווח על סכום מוערך. בהמשך יש לעדכן את הסכום המדויק.

האם יש לדווח באמצעות המערכת הממוחשבת על עירבון שניתן למנהל הבחירות?

יש לדווח כהוצאה על עירבון כאמור ועל ההוצאות הכרוכות בו.

למי ניתן לפנות כאשר לא ניתן לדווח באמצעות המערכת הממוחשבת?

ניתן לפנות לקבלת עזרה טכנית למשרד מבקר המדינה, האגף לביקורת בחירות ומימון מפלגות, לכתובת הדוא"ל elections@mevaker.gov.il או למוקד תמיכה ייעודי במערכת שפרטיו יפורסמו בנפרד באתר המרשתת של מבקר המדינה.

כיצד אפשר לתקן טעות בנתונים שהוזנו למערכת הממוחשבת?

על כל סיעה או רשימת מועמדים מוטלת האחריות לנכונות הנתונים במערכת, לרבות האחריות לתיקון טעויות בנתונים. בכל שלב של הזנת הנתונים במערכת הממוחשבת ניתן לחזור לנתונים שדווחו ולבצע תיקונים. באתר המרשתת של מבקר המדינה מובא מדריך למשתמש במערכת, הכולל הסברים על אופן תיקון טעויות. להלן קישור למדריך:

<http://www.mevaker.gov.il/he/mimun/applications/Pages/localelection.aspx>

יודגש כי מרגע "סגירת הדוח" כהגדרתו במערכת, לא יהיה ניתן עוד לבצע בו תיקונים, ויידרש מתן הסברים לצוות הביקורת בשלב עריכת הביקורת על הדוח.

מהן הדרישות העיקריות מרשימת מועמדים לגבי ניהול מערכת החשבונות של הבחירות?

1. רישום כל ההכנסות וההוצאות של הרשימה בקשר לבחירות, לרבות הלוואות וערבויות שקיבלה, בין בתקופת הבחירות ובין לפניה. הרישום יתבצע באמצעות המערכת הממוחשבת.
2. ניהול חשבונותיה על פי עקרונות חשבונאיים מקובלים, בשיטת הרישום המצטבר, והקפדה כי הרישום יהיה מעודכן ויקיף את כל פעולותיה הכספיות ושוות הכסף.
3. שמירת אסמכתאות לפעולות הכספיות, על פי הנחיות מבקר המדינה.
4. הפקדת כל הכספים שהתקבלו בחשבון בנק שיוחד לבחירות ותשלום של כל ההוצאות הקשורות לבחירות מחשבון זה.
5. הפקת קבלות עבור כל תרומה שהתקבלה.
6. הגשת דוח כספי למבקר המדינה באמצעות המערכת הממוחשבת בצירוף חוות דעת של רואה חשבון בתוך חמישה חודשים מיום הבחירות ותצהיר חתום בידי נציגי הסיעה.

הגשת דוח כספי למבקר המדינה

מתי יש להגיש דוח כספי למבקר המדינה?

יש להגיש דוח כספי למבקר המדינה לא יאוחר מתום חמישה חודשים מיום הבחירות. עוד נקבע בחוק כי אפשר להקדים ולהגיש דוח כספי בתוך **שלושה חודשים** מיום הבחירות - ובמקרה כזה החלטת מבקר המדינה תינתן בתוך **תשעה חודשים** מיום הבחירות. הגשת דוח כספי באיחור עלולה להביא להטלת עיצומים כספיים שייגבו מיתרת המימון.

האם כל רשימת מועמדים חייבת להגיש דוח כספי למבקר המדינה?

כל רשימת מועמדים חייבת להגיש דוח כספי למבקר המדינה - גם אם לא נבחרה למועצה או לא זכתה במימון ממלכתי (לרבות רשימה שלא הגישה למשרד הפנים בקשה למימון). ואולם רשימת מועמדים שלא היו לה כלל תרומות והוצאות (גם לא בשווה כסף) יכולה להגיש למבקר המדינה תצהיר חתום על כך המאומת בידי עורך דין, לפי הנוסח בהנחיות, ותצהיר זה ייחשב לה במקום דוח כספי.

מה דינה של רשימת מועמדים שאינה מגישה דוח כספי למבקר המדינה?

הרשימה תהיה חייבת להחזיר לקופת המדינה את המימון שכבר קיבלה, ולא תהיה זכאית לקבל השלמת מימון מהמדינה. גם רשימת מועמדים שלא ביקשה מימון מהמדינה או שאינה זכאית למימון כזה חייבת להגיש דוח כספי למבקר המדינה; אשר לרשימה כאמור שלא הגישה דוח כזה, מבקר המדינה יקבע כי הדין וחשבון לגביה אינו חיובי. יודגש כי בסעיף 27(ג) לחוק הרשויות המקומיות (מימון בחירות), התשנ"ג-1993 נקבע כי אי-הגשת דוח כספי למבקר המדינה היא עבירה פלילית שעונשה קנס.

הכנסות

על אילו סוגי הכנסות צריך לדווח באמצעות המערכת הממוחשבת?

יש לדווח על כל ההכנסות ששימשו למימון הוצאות הבחירות, ובכלל זה על כל המימון הממלכתי המגיע לפי תוצאות הבחירות (אף שטרם התקבל במלואו) ועל תרומות שהתקבלו בכסף ובשווה כסף, לרבות תרומות ממקורות עצמיים.

על פי קביעת מבקר המדינה, יש לדווח על תרומות, הלוואות וערבויות מייד עם קבלתן; מידע על תרומות, הלוואות וערבויות שהתקבלו מתפרסם לציבור באופן מיידי באתר המרשתת של מבקר המדינה.

מהי תרומה בשווה כסף?

קבלת שירותים ממי שזהו תחום עיסוקו, ללא תמורה או בתמורה מופחתת. למשל: מתן שירותים משפטיים מאת עורך דין או מתן שירותים חשבונאיים על ידי רואה חשבון.

האם יש לדווח באמצעות המערכת הממוחשבת גם על תרומה בשווה כסף?

כן. תרומה בשווה כסף היא תרומה לכל דבר ועניין, ויש לדווח עליה בד בבד גם כהכנסה וגם כהוצאה בשווה כסף.

אילו אסמכתאות לתרומה בשווה כסף יש לשמור?

מייד עם קבלת תרומה בשווה כסף חלה חובה מוגברת לקבל ולשמור מסמכים נאותים המאפשרים לוודא את זהות התורם ואת שווי התרומה וכן לוודא כי התרומה עומדת במגבלות שנקבעו בחוק ובהנחיות.

מתי צריך לדווח באמצעות המערכת הממוחשבת על תרומות?

יש לדווח על תרומות מייד עם קבלתן.

אם קיבלה רשימת המועמדים תרומה לפני שהייתה בידיה הרשאת כניסה, עליה לדווח עליה באמצעות המערכת הממוחשבת מייד עם קבלת ההרשאה.

האם חלה מגבלה על סך התרומות המצטבר שמותר לרשימה לקבל?

לא.

האם חלה מגבלה על סכום התרומות שמותר לרשימת מועמדים לקבל מתורם יחיד?

כן. מותר לרשימת מועמדים לקבל מתורם יחיד בתקופה שבין בחירות לבחירות תרומות סכום מרבי של 5,000 ש"ח.

אם מדובר ברשימה שהוגשה מטעם מפלגה המיוצגת בכנסת - מותר **למפלגה** לקבל מתורם יחיד בשנה הקלנדרית שבה מתקיימות הבחירות תרומה בסכום מרבי של 2,500 ש"ח (ובשנה רגילה סכום של 1,000 ש"ח בלבד).

האם מותר לכל אחד מבני משפחה אשר מתגוררים יחד לתרום תרומה בסכום המותר?

לא. המגבלה לגבי סכום התרומה חלה על אדם ובני ביתו הסמוכים על שולחנו או תלויים בו כלכלית, בתור יחידה אחת.

האם מותר לאדם לתרום בסכום המרבי ליותר מרשימת מועמדים אחת?

כן.

ממי אסור לרשימה לקבל תרומות?

- אסור לה לקבל תרומה מכל אדם שאינו רשום במרשם האוכלוסין.
- אסור לה לקבל תרומה מתאגיד, בארץ או בחו"ל (כגון מחברה או מעמותה).
- אסור לה לקבל תרומה ממי שזהותו ומענו לא נבדקו ואומתו על ידי מקבל התרומה.
- אסור לה לקבל תרומה בעילום שם.

ממי מותר לקבל תרומות?

מותר לקבל תרומות מכל אדם שרשום במרשם האוכלוסין (אף אם התורם אינו מתגורר בתחום השיפוט של הרשות שבה מתמודדת רשימת המועמדים); על מקבל התרומה לבדוק ולאמת את זהותו ומענו של התורם.

האם מותר לקבל תמיכה כספית או שוות כסף ממפלגה?

לא. מפלגה היא תאגיד, ולכן אסור לרשימת מועמדים לקבל ממנה תרומה בכסף או בשווה כסף. זאת להוציא סיעת בת או רשימת בת של אותה המפלגה, אשר רשאיות לקבל תמיכה כספית או שוות כסף מסיעת האם שלהן.

האם מותר לקבל תרומה מתאגיד?

לא.

האם רק כסף נחשב תרומה?

לא. גם קבלת שירות ללא תמורה ממי שזהו תחום עיסוקו נחשבת קבלת תרומה בשווה כסף.

האם התנדבות למען רשימת מועמדים נחשבת תרומה?

אם ההתנדבות היא בתחום עיסוקו של המתנדב היא נחשבת תרומה, ויש לדווח עליה כהכנסה בשווה כסף וכהוצאה בשווה כסף; התנדבות שאינה בתחום עיסוקו של המתנדב - אינה נחשבת תרומה.

האם מימון עצמי מכספו הפרטי של מועמד לרשימה שבמסגרתה הוא מתמודד הוא מותר?

כן, מימון עצמי נחשב לתרומה, ועליו לעמוד בכל המגבלות הקבועות בחוק לענין תרומות. לכן אסור לרשימה לקבל ממועמד כאמור, ובכלל זה מבני ביתו, תרומות בסכום גדול מסכום התרומה שמותר לקבל מתורם יחיד. יש לדווח על תרומה כזאת במערכת הממוחשבת, בדומה לכל תרומה אחרת שהתקבלה.

האם מותר למועמד לתת הלוואה מכספו האישי לרשימה שבמסגרתה הוא מתמודד?

מועמד רשאי לתת הלוואה לרשימת מועמדים בסכום גדול מסכום התרומה המותרת, ובלבד שנערך הסכם הלוואה בכתב, וההלוואה תוחזר לו לאחר הבחירות.

האם יש להפקיד תרומה ממועמד בחשבון הבנק שיוחד לבחירות?

כן. נוסף על כך יש להפיק קבלה על תרומה זו.

האם מותר לקבל תרומה במזומן?

כן, אולם עדיף להימנע מכך. אם סכום התרומה הוא עד 500 ש"ח, על התורם לחתום על הצהרה (ראו [נספח א'](#) - הצהרת תורם); אם סכום התרומה גדול מ-500 ש"ח, על התורם לחתום על תצהיר שיאושר על ידי עורך דין (ראו [נספח ב'](#) - תצהיר תורם). יש לשמור את ההצהרות והתצהירים האמורים כאסמכתאות לתרומות במזומן.

האם מותר לקבל תרומה ולהשתמש בה מייד לרכישת שירות או מוצר ללא הפקדתה בחשבון הבנק?

לא. חובה להפקיד **כל** תרומה בחשבון הבנק שיוחד לבחירות מייד לאחר קבלתה. רק לאחר הפקדת התרומה אפשר להשתמש בה.

אילו אסמכתאות לתרומות יש לשמור?

יש לשמור אסמכתאות המאפשרות לאמת את סכום התרומה, את זהות התורם ומענו ואת מקור התרומה, כגון: תצלומי צ'קים, אישור על העברה בנקאית, פרטי התורמים באשראי או באמצעות אתרי סליקה, מסמכים נאותים לזיהוי התורם ושווי התרומה אם מתקבלת תרומה בשוה כסף.

גיוס תרומות באמצעות מימון המונים

מותר לגייס תרומות באמצעות פלטפורמות במרשתת המיועדות למימון המונים?

כן.

אילו פרטים ואסמכתאות נדרש לשמור בעת גיוס תרומות באמצעות מימון המונים?

לפי החוק חלה חובה לבדוק ולאמת את פרטי התורמים ואת מקור התרומות המגויסות באמצעות מימון המונים. לפיכך יש לוודא כי רשימות התורמים שיופקו מאתרי הסליקה יכללו פרטים מזהים של התורמים ובהם שם פרטי ושם משפחה, מספר זהות, גיל התורם, מענו, ארבע הספרות האחרונות של כרטיס החיוב, שם בעלי חשבון הבנק שחויב בסכום התרומה, מספר חשבון הבנק.

במסגרת גיוס תרומות באמצעות מימון המונים לעיתים מקובל להעניק תשורות לתורמים. האם הדבר מותר?

ניתן להשתמש בפלטפורמות במרשתת המיועדות למימון המונים, ובאמצעותן לגייס מהציבור תרומות למימון מערכת הבחירות, ואולם אין לכרוך קבלת תרומות במתן תשורה לתורמים, במישרין או בעקיפין. איסור זה אינו חל על דברים שאין להם ערך כלכלי בפני עצמם, ועיקר שימושם או ייעודם הוא תעמולת בחירות (למשל מדבקות, גליונות, חומר תעמולה מודפס וכובעים הנושאים שם או סיסמה של רשימת המועמדים).

הוצאות

מהן הוצאות בחירות שעבורן מתקבל מימון מאוצר המדינה?

הוצאות שהוצאו לטובת רשימת מועמדים או סיעה במערכת הבחירות, בתקופת הבחירות או למען הבחירות. רשימות מועמדים זכאיות למימון מאוצר המדינה של הוצאות הבחירות שלהן, בתנאים המפורטים בחוק. כאשר הוצאות הבחירות של סיעות ורשימות שאינן סיעות בת או רשימות בת נמוכות מהמימון הממלכתי שהן זכאיות להן לפי תוצאות הבחירות - יינתן מימון מאוצר המדינה עד לגובה הוצאות הבחירות, ולא מעבר לכך. במסגרת הביקורת על חשבונות הסיעות והרשימות בוחן משרד מבקר המדינה את מהות ההוצאות שהוצאו, את סבירותן ואת הקשר שלהן למערכת הבחירות, על מנת לקבוע את סך הוצאות הבחירות.

על אילו סוגי הוצאות צריך לדווח באמצעות המערכת הממוחשבת?

יש לדווח על כל ההוצאות הכספיות ושוות הכסף שהוצאו בתקופת הבחירות או למען הבחירות, בין שמדובר בהוצאות בתקופת הבחירות ובין שמדובר בהוצאות שהוצאו לפני תקופת הבחירות. בכלל זה יש לדווח על הוצאות שהוציאו אחרים (למשל עובדים, יועצים או פעילים) למען הבחירות.

מהי הוצאה בשווה כסף?

הכוונה להוצאה כנגד קבלת שירות ממי שזהו תחום עיסוקו, ללא תמורה. כנגד הוצאה כאמור יש לדווח גם על תרומה בשווה כסף.

האם יש לדווח באמצעות המערכת הממוחשבת על עירבון שניתן למנהל הבחירות כהוצאה?

כן.

האם יש לדווח באמצעות המערכת הממוחשבת על הוצאה שטרם נפרעה?

כן. יש לדווח על הוצאה שטרם נפרעה או שיש התחייבות לפרוע אותה, במועד שבו נוצרה.

אם סכום ההוצאה הצפוי אינו ידוע במדויק - יש לדווח על הסכום המוערך. בהמשך יש לעדכן את הסכום המדויק.

מתי צריך לדווח באמצעות המערכת הממוחשבת על הוצאות?

יש לדווח על הוצאות באופן שוטף. יש להגיש את הדוח הכספי באמצעות המערכת בתוך חמישה חודשים מיום הבחירות (ולא יאוחר מכך).

האם קיימת תקרה לגבי סכום ההוצאות הכולל שמותר לרשימת מועמדים להוציא?

כן. על פי החוק נקבעת לכל רשימת מועמדים "תקרת הוצאות". החוק קובע שלוש חלופות לחישוב התקרה, בהתבסס על שווי מנדט בכל יישוב בבחירות הנוכחיות:

- פי שניים מהמימון הממלכתי המגיע לפי מספר המנדטים של הסיעה שהגישה את רשימת המועמדים במועצה היוצאת, ביום הקובע כהגדרתו בחוק.
- פי שניים מהמימון הממלכתי המגיע לפי מספר המנדטים בהם זכתה רשימת המועמדים בבחירות הנוכחיות.
- המימון הממלכתי המגיע לפי 4.5 מנדטים.

התקרה בפועל היא הסכום **הגדול** ביותר מבין הסכומים המתקבלים לפי שלוש החלופות. על מנת לדעת מהו הסכום הגדול ביותר, יש להמתין עד להיוודע תוצאות הבחירות. הדבר מחייב את רשימת המועמדים להתנהלות כספית אחראית בתנאי אי-ודאות. כדי שתוכל הרשימה להתנהל במידת מה של ודאות, היא תוכל כמובן להתנהל לפי החלופה השלישית או הראשונה (אם היא רלוונטית), הידועות עוד לפני הבחירות.

(יצוין כי תקרות אלו אינן חלות על רשימת מועמדים שהוגשה מטעם סיעה בכנסת או מפלגה המיוצגת בכנסת).

האם הוצאה לאחר הבחירות על מסיבת ניצחון או על מסיבת תודה לפעילים היא הוצאת בחירות מוכרת?

לא. החוק קובע כי הוצאות בחירות הן הוצאות על מערכת הבחירות שהוצאו בתקופת הבחירות או למען הבחירות. על פי החוק מסתיימת תקופת הבחירות ביום הבחירות (או ביום הבחירות החוזרות,

עבור אותן רשימות מועמדים שמועמד מטעמן מתמודד בהן). כמו כן, אין מדובר בהוצאה שהוצאה למען הבחירות.

האם הוצאה על אוכל וכיבוד היא הוצאת בחירות מוכרת?

כן, אולם על הרשימה להוכיח כי מדובר בהוצאה הקשורה אך ורק לבחירות. לכן יש להקפיד לתעד את מועדי הרכישות של מצרכי המזון, את מועד השימוש במצרכים ואת מספר הסועדים ולפרט אילו מוצרי מזון נרכשו. הוצאה על אוכל וכיבוד צריך שתהיה סבירה.

מבקר המדינה קבע כי כאשר ההוצאות של רשימה על אוכל וכיבוד גבוהות ממחצית כלל הוצאותיה של הרשימה או הסיעה, הדוח על חשבונותיה של הרשימה לא יהיה חיובי, וההוצאות החורגות על אוכל וכיבוד לא יוכרו כהוצאות בחירות.

האם מותר לקבוע את גובה התשלום לנותני שירותים או לעובדים ופעילים בהתאם לתוצאות הבחירות?

אסור, בין שמדובר באי-תשלום תמורה או חלק ממנה על ידי רשימה שלא נחלה הצלחה בבחירות ובין שמדובר בתוספת תמורה על ידי רשימה שנחלה בהן הצלחה ("בונוס").

אילו אסמכתאות יש לשמור לגבי הוצאות?

יש לשמור אסמכתאות לגבי ההתקשרות, כגון הסכם התקשרות או הזמנת עבודה, חשבונית, קבלה וכל מסמך אחר המעיד על מהות ההוצאה ועל סכומה. לגבי הוצאות על מודעות ועל מוצרי פרסום או על מוצרים אחרים - נוסף על האמור יש לשמור גם העתק של המודעה שפורסמה או דוגמה של המוצר שסופק.

אילו אסמכתאות יש לשמור לגבי הוצאות הנוגעות להעסקת יועצים בתחומים שונים (כגון תקשורת ואסטרטגיה, ניהול קמפיין, שיווק ופרסום ושירותים משפטיים)?

יש לשמור הסכם התקשרות וחשבונית. כמו כן יש לשמור דוחות פעילות מאת נותני השירותים, המפרטים את היקף השירותים שניתנו בפועל ואת מהותם וכן את אופן חישוב התמורה, וכל מסמך אחר המעיד על השירותים שניתנו, כגון התכתבויות, סיכומי ישיבות ודיונים.

אילו אסמכתאות יש לשמור ולהציג במהלך הביקורת לגבי הוצאות שהוציאו ספק או נותן שירותים עבור רשימה או סיעה?

כאשר רשימה או סיעה מתקשרים עם נותן שירות לצורך קבלת שירות אשר כרוך גם בהוצאת הוצאות עבורן, יש להקפיד לערוך הסכם התקשרות מפורט עם נותן השירות בנוגע לשירות ולהוצאות הכרוכות בו ולשמור דוח פעילות מאת נותן השירות המפרט את היקף השירותים שנתן, את מהותם ואת אופן חישוב התמורה. כמו כן יש לשמור אסמכתאות הנוגעות להוצאות שהוציא נותן השירות עבור הרשימה או הסיעה בקשר לבחירות. בכלל זה יש לשמור חשבוניות, קבלות וכל מסמך אחר המפרט את ההוצאות האמורות ואת עלותן לרבות מסמכים לגבי התקשרויות עם צדדים שלישיים.

חשבון בנק

ככלל, על פי הוראות החוק כל הפעולות הקשורות למערכת בחירות צריכות להתנהל באמצעות חשבון בנק ייעודי שייפתח לצורך כך.

האם מותר לרשימת מועמדים להפקיד תרומות בחשבון בנק שאינו מיוחד לבחירות או לשלם כספים שאינם מופקדים בחשבון זה?

לא. רשימת מועמדים חייבת להפקיד את כל הכספים שקיבלה בחשבון בנק המיוחד לבחירות, וכן היא חייבת למשוך את כל הכספים שהיא נדרשת לשלם רק מחשבון זה.

מה הדין לגבי כספים ששילמה רשימת מועמדים לפני שנפתח חשבון הבנק שיוחד לבחירות?

ככלל, אסור לרשימה לשלם כספים לפני פתיחת חשבון בנק המיוחד לבחירות, ושלא מחשבון זה. במקרים חריגים שבהם נדרש לשלם כספים שלא מחשבון זה, ייכללו כספים אלה בסך הוצאות הבחירות של הסיעה או של רשימת המועמדים, ויש לדווח עליהן באמצעות המערכת הממוחשבת (יש לפנות בכתב למשרד מבקר המדינה, האגף לביקורת בחירות ומימון מפלגות, לשם קבלת ייעוץ בעניין זה). במועד הביקורת יידרשו הרשימות להציג אסמכתאות בנוגע להוצאת הכספים ולמקור הכספים האמורים.

האם מותר להוציא הוצאות במזומן?

לא, אלא אם כן סכום ההוצאה אינו גדול מ-500 ש"ח, ולגבי יום הבחירות - אלא אם כן סכום ההוצאה אינו גדול מ-1,000 ש"ח.

יודגש כי גם הוצאות במזומן בסכומים המותרים חייבות להתבצע באמצעות משיכת מזומן מחשבון הבנק שיוחד לבחירות. יש לשמור אסמכתאות לגבי משיכות אלה ולגבי השימוש בכספים.

אילו אסמכתאות יש לשמור לגבי חשבון הבנק?

יש לשמור דפי בנק ממועד פתיחת החשבון ועד למועד הגשת הדוח הכספי למבקר המדינה.

עודף או גירעון לאחר הבחירות

מה על רשימת מועמדים לעשות אם נותר בידיה עודף לאחר יום הבחירות?

יש להבחין בין שני מצבים:

1. אם סך הוצאות הבחירות של הרשימה קטן מסכום המימון ששולם לה מאוצר המדינה בשלב הראשון (ששיעורו 85% מהמימון שהיא זכאית לו לפי תוצאות הבחירות) - ידרוש משרד הפנים מהרשימה להחזיר את העודף לקופת המדינה (יצוין כי חובת החזרת העודף אינה חלה על רשימת מועמדים שהוגשה מטעמן של סיעה בכנסת או מפלגה המיוצגת בכנסת).
2. אם סך הוצאות הבחירות של הרשימה גדול מסכום המימון המגיע מהמדינה, כלומר מקור העודף הוא בתרומות שהתקבלו - רשימת המועמדים רשאית להשיב את העודף מהתרומות לתורמים או להמשיך להחזיק בעודף עד לבחירות הבאות לצורך מימון הוצאות בחירות כהגדרתן בחוק.

מה על רשימת מועמדים לעשות אם סיימה את מערכת הבחירות בגירעון?

עליה לכסות את הגירעון באמצעות איסוף תרומות עד מועד סיום הביקורת, בכפוף למגבלות הקבועות בחוק בעניין זהות התורם וסכום התרומה.

מה הדין לגבי רשימת מועמדים שלא הצליחה לכסות את הגירעון?

אם רשימת מועמדים לא הצליחה לאסוף די תרומות לכיסוי הגירעון עד מועד סיום הביקורת, ייחשב סכום הגירעון לתרומה אסורה, אלא אם כן שוכנע מבקר המדינה כי המקורות לכיסוי הגירעון עומדים במגבלות הקבועות בחוק בעניין זהות התורם וסכום התרומה.

הלוואות

האם מותר לרשימת מועמדים לקבל הלוואה למימון התמודדותה?

כן, ובלבד שהסכם ההלוואה יערך בכתב וייכללו בו פרטים לגבי התשלומים, מועדי הפירעון וכיוב'. אם רשימה קיבלה הלוואה, חלה עליה החובה לדווח עליה באמצעות המערכת הממוחשבת. מצופה כי ההלוואה תתקבל בתנאים המקובלים בשוק, ואלה יעוגנו במסגרת הסכם ההלוואה.

מה הדין לגבי הלוואה שרשימת מועמדים אינה יכולה לפרוע?

ההלוואה תיחשב תרומה, ותרומה זו תיבחן בהתאם למגבלות הקבועות בחוק לעניין זהות התורם וסכום התרומה.

ממי רשאית רשימת מועמדים לקבל הלוואה למימון התמודדותה?

מותר לרשימה לקבל הלוואה רק ממי שרשאי לתרום, כלומר מכל אדם שרשום במרשם האוכלוסין; על הרשימה לאמת את זהותו ומענו של נותן ההלוואה.

האם מותר לקבל הלוואה מתאגיד?

לא. אסור לקבל הלוואה מתאגיד, אלא אם כן מדובר בתאגיד בנקאי לפי חוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981, או מכל מלווה מוסדי כהגדרתו בחוק אשראי הוגן, התשנ"ג-1993, לרבות בעל רישיון למתן אשראי ובעל רישיון למתן פיקדון ואשראי. הלוואה מתאגיד בנקאי או מלווה מוסדי כאמור צריכה להינתן כנגד ביטחונות כמקובל.

האם מותר למועמדים לתת הלוואה לרשימה שבמסגרתה הם מתמודדים?

כן, הלוואה מהמועמדים ברשימה כמוה כהלוואה מכל גורם אחר, וחלה חובה לערוך עימם הסכם הלוואה מפורט בכתב ולדווח על ההלוואה באמצעות המערכת הממוחשבת.

האם יש מגבלה על סכום הלוואה?

לא. ואולם הלוואה שלא תיפרע במלואה תיחשב תרומה לרשימת המועמדים ותיבחן בהתאם למגבלות הקבועות בחוק בעניין סכום התרומה.

האם שמות המלווים וסכומי ההלוואות מתפרסמים לציבור?

כן. על פי החלטת מבקר המדינה נתוני ההלוואות שמקבלות הרשימות והסיעות בהסתמך על דיווחיהן יתפרסמו לציבור באתר המרשתת של מבקר המדינה. לכן חלה חובה לדווח באופן שוטף באמצעות המערכת הממוחשבת על הלוואות שהתקבלו, על סכומיהן ועל שמות המלווים.

ערבויות

האם מותר לרשימת מועמדים לקבל ערבות להלוואה שהיא מבקשת לקבל?

כן. על הסכם הערבות להיערך בכתב וחלה חובה לדווח על קבלת הערבות באמצעות המערכת הממוחשבת.

נוסף על כך, יש לשלם לערב את כל ההוצאות המקובלות הכרוכות בהוצאת הערבות ואת הערך הכלכלי של הערבות בשיעור שלא יפחת מ-4% לשנה מסכום הערבות.

ממי מותר לרשימת מועמדים לקבל ערבות?

מותר לקבל ערבות ממי שרשאי לתרום, כלומר מכל אדם שרשום במרשם האוכלוסין; על מקבל הערבות לבדוק ולאמת את זהותו ומענו של הערב.

האם מותר לקבל ערבות מתאגיד?

לא.

האם מותר לקבל ערבות בנקאית?

אין מניעה לקבל ערבות שהפיק תאגיד בנקאי אם הערב הוא מי שרשאי לתרום. החוקיות של הערבות תיבחן לפי זהות מעמיד הבטוחה להלוואה.

האם יש מגבלה על סכום הערבות?

לא.

האם מותר למועמדים לתת ערבות להלוואה לרשימה שבמסגרתה הם מתמודדים?

כן, ובלבד שהסכם הערבות ייערך בכתב וידווח עליו באמצעות המערכת הממוחשבת.

האם שמות הערבים וסכומי הערבויות מפורסמים לציבור?

כן. על פי החלטת מבקר המדינה, נתוני הערבויות שניתנו לרשימות ולסיעות בהסתמך על דיווחיהן יתפרסמו לציבור באתר המרשתת של מבקר המדינה. לכן חלה חובה לדווח באופן שוטף באמצעות המערכת הממוחשבת על ערבויות, על סכומיהן ועל שמות הערבים.

מה הדין של ערבות שניתנה לרשימת מועמדים וחולטה?

ערבות שחולטה תיחשב תרומה מהערב (אלא אם כן הסכום הוחזר לו) ותיבחן בהתאם למגבלות הקבועות בחוק בעניין זהות התורם וסכום התרומה.

העסקת עובדים ופעילים

האם מותר לרשימת מועמדים להעסיק עובדים או פעילים?

כן, אולם נדרש להכין מסמך ובו יצוינו פרטי ההעסקה, פרטי העובד או הפעיל (שם, מספר זהות ומען) והתמורה ששולמה להם.

האם מותר לקבוע את גובה התשלום לעובדים או לפעילים בהתאם לתוצאות הבחירות?

אסור, בין שמדובר באי-תשלום תמורה או חלק ממנה על ידי רשימה שלא נחלה הצלחה בבחירות ובין שמדובר בתוספת תמורה על ידי רשימה שנחלה בהן הצלחה ("בונוס").

האם מותר להעסיק קרובי משפחה?

מהבחינה העקרונית אין איסור גורף על כך. ואולם מבקר המדינה קבע כי במקרה בו יועסקו קרובי משפחה, על רשימת מועמדים להמציא ראיות חזקות ומשכנעות בנושא, לרבות בנוגע לניסיון המקצועי ולמומחיות של קרוב המשפחה בתחום הרלוונטי, באופן שיצדיקו הכרה בהוצאה על העסקת קרובי משפחה, למשל מסמכים לגבי מומחיות הקרובים והכשרתם, ראיות לגבי טיב השירות שסיפקו הקרובים והיקפו וראיות המעידות כי התמורה ששולמה הייתה מוצדקת והולמת את השירות שסופק⁵.

האם לרשימה מותר לשלם שכר למועמדים אשר מתמודדים במסגרתה?

אסור לרשימה להעסיק בשכר את מועמדיה בביצוע תפקידים השזורים באופן אינהרנטי במערכת בחירות שהם משתתפים בה. רק ביצוע תפקידים נוספים - שלביצועם נדרש ידע, הכשרה ומקצועיות מיוחדים - עשוי להצדיק מתן שכר למועמד הרשימה, וגם זאת רק אם רמת המקצועיות שלו בתחום הספציפי מוכחת וברורה ומדובר ברמת שכר סבירה באותן נסיבות. במקרה בו יועסקו מועמדי הרשימה, הרי שעל הרשימה להמציא ראיות חזקות ומשכנעות בנושא, לרבות בנוגע לניסיון המקצועי ולמומחיות של המועסק בתחום הרלוונטי, באופן שיצדיקו הכרה בהוצאת השכר עבורו, למשל

5 דוחות פעילות שוטפים, פירוט שעות העבודה ואופן חישוב התמורה.

מסמכים לגבי מומחיותו והכשרתו, ראיות לגבי טיב השירות שסיפק והיקפו וראיות המעידות כי התמורה ששולמה הייתה מוצדקת והולמת את השירות שסופק.⁶

כיצד משלמים מס הכנסה על שכר עובדים ופעילים?

עקרונית, וכל עוד אין מדובר בקטינים (בני פחות מ-18), יש לנכות מס במקור ולשלמו לאחר פתיחת תיק ניכויים במס הכנסה כמקובל.

לפירוט לגבי שיעור המס, התקופה שעליה חל חיוב זה ולגבי גובה השכר הרלוונטי יש לעיין בחוק מיסוי תשלומים בתקופת בחירות, התשנ"ו-1996, ובתקנות הרלוונטיות.

לפירוט נוסף או לבירורים יש לפנות **ישירות** לרשות המיסים.

כיצד משלמים דמי ביטוח לאומי על שכר עובדים ופעילים?

יש לפנות **ישירות** למוסד לביטוח לאומי לקבלת פרטים בעניין.

הוצאות מיוחדות

אילו פרטים יש לציין בעניין הוצאות דלק?

פרט לדיווח על ההוצאות במערכת הממוחשבת, יש להכין רשימה מרוכזת של הוצאות דלק ולכלול בה את הפרטים האלה: מספר הרישוי של כל רכב שבו בוצעה נסיעה ושמו של בעל הרכב, תאריך הנסיעה, מטרת הנסיעה, יעד הנסיעה, מרחק הנסיעה בק"מ וסכום הוצאות הדלק.

יש להחתים כל גורם ששולם לו החזר הוצאות דלק על מסמך ובו יאשר את נכונות הפרטים לגביו שנכללו ברשימה.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מהחובה לשמור כל אסמכתה נוספת הקשורה להוצאות דלק, כגון קבלות ושוברים.

אילו פרטים יש לציין לגבי הוצאות קיום כנסים?

פרט לדיווח על כל הוצאות הכנסים במערכת הממוחשבת, יש לשמור לגבי כל כנס מסמך המפרט את כל ההוצאות הכרוכות בקיומו, למשל כיבוד, אבטחה, הגברה ושכירת אולם.

אילו פרטים יש לציין בעניין שימוש בנכסים לשם הפעלת מטות בחירות?

חלה חובה לדווח במערכת הממוחשבת על הוצאות שכירת מטות בחירות, לרבות על הוצאות נלוות כגון חשבונות ארנונה, חשמל ומים, הוצאות תקשורת, תחזוקה וניקיון. כמו כן, חלה על שוכר המשלם דמי שכירות לאדם פרטי חובה לנכות מס בשיעור 35% מהתשלום, אלא אם כן המשכיר ממציא לשוכר אישור של פקיד שומה על פטור מניכוי מס במקור. במסגרת הדיווח במערכת הממוחשבת יש לקשור כל אחת מההוצאות הנלוות למטה הבחירות הרלוונטי.

פרט לדיווח במערכת הממוחשבת, יש להכין רשימה של נכסים ששימשו להפעלת מטות הבחירות ולפרט בה את כתובתו של כל נכס ששימש מטה בחירות, את שמו של בעל הנכס, את סוג הנכס, את שטחו, את תקופת השימוש בו ואת העלויות הכרוכות בשימוש בנכס. לרשימה יצורפו הסכמי ההתקשרות עם בעל כל נכס.

שימוש בנכסים, בכספים ובמשאבים של הרשות המקומית

האם מותר לרשימת מועמדים להשתמש בנכסים או בכספים או במשאבים אחרים של הרשות לצורך תעמולת בחירות?

בחוק נאסר להשתמש בנכסי ציבור⁷ - לרבות בכספים או במשאבים של הרשות - לצורך תעמולת בחירות, ובכלל זה לצורך פרסום באתר המרשתת שלה. אם נעשה שימוש מעין זה בנכסי ציבור, על הרשימה לשלם לקופת הרשות את שווי השימוש, שאם לא כן הדבר עלול להיחשב לה לקבלת תרומה שאינה עומדת במגבלות הקבועות בחוק, **בהיות הרשות תאגיד**.

להרחבה נוספת ראו הנחיות היועץ המשפטי לממשלה וחוזר מנכ"ל משרד הפנים בנושא זה. בנוסף, קיימות החלטות שונות של יו"ר ועדת הבחירות בעתירות שהוגשו בנושא, ומומלץ למתמודדים לעיין בהם.

7 למעט החריגים הבאים המנויים בסעיף 2 לחוק הבחירות(דרכי תעמולה), התשי"ט-1959. 1. שימוש בתמורה או שלא בתמורה באולמות ובמקומות פומבים פתוחים העומדים כרגיל לשימוש כאמור. 2. שימוש בנכסים שהועמדו על ידי המדינה לרשותו של שר, סגן שר או חבר הכנסת או שהועמדו על ידי הרשות לרשותו של ראש הרשות; אין בהוראות פסקה זו כדי לגרוע מהגבלות על שימוש בנכסים כאמור שהוטלו לפי כל דין או כללי אתיקה.

רשימת מועמדים משותפת

מהי רשימת מועמדים משותפת?

רשימת מועמדים משותפת היא רשימה של שני גורמים או יותר שהגיעו לכלל הסכמה כי ברצונם להתמודד יחד בבחירות לרשויות המקומיות. להלן יפורטו הגורמים הרשאים להגיש רשימת מועמדים משותפת: סיעה בכנסת, סיעה במועצה היוצאת או מפלגה המיוצגת בכנסת (כל אחד מהגורמים יכונה להלן - סיעה משותפת).

על הסיעות המשתתפות לערוך ביניהן הסכם אשר מפרט את דרכי פעולתן בהתאם לחוק ולהסכים מראש על יחס החלוקה בנושאים האלה: שיעור המימון מהמדינה שיינתן לכל סיעה משותפת מכלל המימון (להלן - שיעור המימון); שיעור ההוצאות המותר (תקרת ההוצאות) לכל סיעה משותפת מכלל ההוצאות המותרות (להלן - שיעור ההוצאות המותר); חלקה של כל סיעה משותפת בהוצאות הרשימה המשותפת שנמצאו בביקורת ולא ניתן לייחסן לשום סיעה מהסיעות המשתתפות.

אסור שההפרש בין שיעור המימון שתקבל סיעה משותפת לבין שיעור ההוצאות המותר לה יהיה גדול מ-40%.

למשל:

1. בהסכם בין שתי סיעות משותפות נקבע כי שיעור המימון יהיה כדלהלן: סיעה משותפת א' תקבל 15% מהמימון, וסיעה משותפת ב' - 85%; לגבי שיעור ההוצאות המותר נקבע כי חלקה של סיעה משותפת א' בכלל ההוצאות המותרות יהיה 40%, וחלקה של סיעה משותפת ב' יהיה 60%.

לגבי סיעה משותפת א', ההפרש בין שיעור המימון לבין שיעור ההוצאות המותר לה הוא 25%.

לגבי סיעה משותפת ב', ההפרש בין שיעור המימון לבין שיעור ההוצאות המותר לה הוא 25%.

כל הפרש קטן אפוא מ-40%, ולכן הוא תקין על פי החוק.

2. בהסכם בין שתי סיעות משותפות נקבע כי שיעור המימון יהיה כדלהלן: סיעה משותפת א' תקבל 20% מהמימון, וסיעה משותפת ב' - 80%; לגבי שיעור ההוצאות המותר נקבע כי חלקה של סיעה משותפת א' בכלל ההוצאות המותרות יהיה 85%, וחלקה של סיעה משותפת ב' יהיה 15%.

לגבי סיעה משותפת א', ההפרש בין שיעור המימון לבין שיעור ההוצאות המותר לה הוא 65%.

לגבי סיעה משותפת ב', ההפרש בין שיעור המימון לבין שיעור ההוצאות המותר לה הוא 65%.

כל הפרש במקרים האמורים גדול אפוא מ-40%, ולכן אינו עולה בקנה אחד עם הוראות החוק.

כיצד מוגשת רשימת מועמדים משותפת?

על באי כוחן של הסיעות המשתתפות להודיע לשר הפנים על הגשת רשימת מועמדים משותפת. בהודעה יפורטו בין היתר שמות הסיעות המשתתפות והחלוקה ביניהן בנושאים שונים (יש לפנות ישירות למפקח הארצי לצורך קבלת טפסים).

נוסף על ההודעה לשר הפנים יש להודיע על הגשת הרשימה למבקר המדינה(ראו [נספח ג'](#)- הודעה על הגשת רשימת מועמדים משותפת).

מהו אופן הניהול הכספי של רשימת מועמדים משותפת?

על כל אחת מהסיעות המשתתפות לנהל את חשבוניתה בנפרד, ובכלל זה עליה לפתוח חשבון בנק נפרד ולהגיש למבקר המדינה דוח כספי נפרד על הכנסותיה והוצאותיה.

כיצד מדווחת רשימת מועמדים משותפת למבקר המדינה באמצעות המערכת הממוחשבת?

חובות ניהול החשבונות והדיווח הקבועות בחוק ובהנחיות יחולו בנפרד על כל סיעה משותפת. כל אחת מהסיעות המשתתפות מקבלת הרשאת כניסה משלה למערכת הממוחשבת, ועליה לדווח בנפרד על הוצאותיה והכנסותיה.

האם רשימת מועמדים משותפת תנהל חשבון בנק משותף המיוחד למערכת הבחירות?

אין לנהל את ענייני הרשימה המשותפת בחשבון בנק משותף. על כל אחת מהסיעות המשתתפות (לרבות סיעת אם) לפתוח חשבון בנק נפרד על שמה, שייוחד למערכת הבחירות.

מהו הסכום שמותר לרשימת מועמדים משותפת לקבל מתורם יחיד?

המגבלות הקבועות בחוק בעניין סכום התרומה יחולו בנפרד על כל סיעה משותפת, בהתאם לזהותה:

- אם סיעה משתתפת היא סיעת בת או רשימת בת של סיעת אם המיוצגת בכנסת - מותר לסייעת האם לקבל מתורם יחיד בשנה הקלנדרית שבה מתקיימות הבחירות תרומה בסכום מרבי של 2,500 ש"ח.
- ליתר הסיעות המשתתפות מותר לקבל מתורם יחיד בתקופה שבין בחירות לבחירות תרומה בסכום מרבי של 5,000 ש"ח (בדומה לכל רשימת מועמדים המוגשת שלא על ידי מפלגה המיוצגת בכנסת).

האם על סיעה משתתפת להדפיס פנקס קבלות מיוחד?

כן. על כל קבלה בפנקס זה יירשם כי הסיעה נכללת ברשימת מועמדים משותפת. הוראה זו חלה גם על סיעת בת שהיא סיעה משתתפת.

כיצד מגישה רשימת מועמדים משותפת דוח כספי למבקר המדינה וכיצד מתבצעת הביקורת?

על כל אחת מהסיעות המשתתפות להגיש דוח כספי נפרד לגבי הכנסותיה והוצאותיה; הדוח יופק באמצעות המערכת הממוחשבת.

אם הסיעה המשתתפת היא סיעת בת, סיעת האם היא שתגיש בשמה את הדוח הכספי הנפרד כאמור; הדוח יופק באמצעות המערכת הממוחשבת.

ביקורת המדינה מתבצעת לגבי כל סיעה משתתפת בנפרד, ודוח מבקר המדינה לגבי הרשימה המשותפת כולל התייחסות נפרדת לכל אחת מהסיעות המשתתפות. ייתכן מצב שבו ממצאי הביקורת על החשבונות של סיעה משתתפת אחת יהיו חיוביים, ואילו ממצאי הביקורת על החשבונות של סיעה אחרת הנכללת באותה הרשימה לא יהיו חיוביים, ובעקבות כך יוטל עליה עיצום כספי.

מתי מתפרסם דוח מבקר המדינה לגבי רשימת מועמדים משותפת?

אם אחת הסיעות המשתתפות הגישה למבקר המדינה את הדוח הכספי שלה בתוך שלושה חודשים מיום הבחירות, ואילו יתר הסיעות המשתתפות הגישו לו את דוחותיהן רק חמישה חודשים לאחר יום הבחירות - דוח מבקר המדינה על תוצאות ביקורת החשבונות של רשימת המועמדים המשותפת יתפרסם במועד המאוחר יותר, קרי - עשרה חודשים לאחר יום הבחירות, ותיכלל בו התייחסות לכלל הסיעות המשתתפות.

כאמור, בכל פעם שעולה סתירה כלשהי בין האמור לעיל לבין הוראות החוק וההנחיות, הוראות החוק וההנחיות הן המחייבות.

לשאלות או הבהרות ניתן לפנות בכתב, לאגף לביקורת בחירות ומימון מפלגות במשרד מבקר המדינה, לכתובת הדוא"ל: elections@mevaker.gov.il

נספחים

נספח א' הצהרת תורם*

לפי סעיף 11(ח) להנחיות הרשויות המקומיות (מימון בחירות)(ניהול חשבונות), התשע"ג-2013

אני, _____ (נא לציין שם מלא), בעל ת"ז שמספרה _____
מצהיר בזה כי בתאריך _____ תרמתי סך של _____ ש"ח במזומן לסיעה⁸
_____ (נא לציין שמה) למימון התמודדותה ברשות המקומית _____ (נא לציין שם רשות
מקומית) / למועמד לראשות מועצה אזורית _____ (נא לציין שמו) למימון התמודדותו
לראשות המועצה האזורית _____ (נא לציין שם מועצה אזורית)
בבחירות שייערכו ביום _____, וכי תרומה זו נעשתה מכספי הפרטי.

שם _____

תאריך _____

חתימה _____

* מסמך זה מנוסח בלשון זכר אך הכוונה לגברים ולנשים כאחד.
8 כהגדרתה בסעיף 1 להנחיות.

נספח ב' תצהיר תורם*

לפי סעיף 11(ח) להנחיות הרשויות המקומיות (מימון בחירות)(ניהול חשבונות), התשע"ג-2013

אני _____ (נא לציין שם מלא), בעל ת"ז שמספרה _____
מצהיר בזה כי בתאריך _____ תרמתי סכום של _____ שקלים חדשים במזומן לסיעה
_____ (נא לציין שמה) למימון התמודדותה ברשות המקומית _____ (נא לציין שם
רשות מקומית) / למועמד לראשות מועצה אזורית _____ (נא לציין שמו) למימון התמודדותו
לראשות המועצה האזורית _____ (נא לציין שם מועצה אזורית)
בבחירות שייערכו ביום _____, וכי תרומה זו נעשתה מכספי הפרטי.

חתימה _____

ביום _____ הופיע לפניי _____ המוכר לי באופן אישי/שהזדהה
לפניי בתעודת זהות שמספרה _____, ולאחר שהזהרתי אותו כי עליו לומר את
האמת וכי יהיה צפוי לעונשים הקבועים בחוק אם לא יעשה כן, אישר לפניי את נכונות הצהרתו וחתם
עליה בפניי.

תאריך _____
_____ חתימת עורך דין וחותמת

* מסמך זה מנוסח בלשון זכר אך הכוונה לגברים ולנשים כאחד.

נספח ג'

טופס 5

הודעה על הגשת רשימת מועמדים משותפת*

(לפי סעיף 37 להנחיות)

אל: מבקר המדינה

מאת: _____ (נא לציין שם מלא של רשימת המועמדים המשותפת) (להלן - הרשימה המשותפת)

אנו באי הכוח של הסיעות המשתתפות כהגדרתן בהנחיות החתומים מטה, מודיעים בזה למבקר המדינה לפי סעיף 37 להנחיות כדלהלן:

1. בתאריך _____ הוגשה רשימת מועמדים משותפת אשר שמה _____ (להלן - הרשימה המשותפת).

2. נא לציין את שמות כל הסיעות המשתתפות המרכיבות את הרשימה המשותפת:

שם הסיעה המשתתפת: (נא לציין שם מלא)	האם יש לסיעה זו סיעת אם? (נא למחוק את המיותר ולהשלים)
א. _____	אין/יש, שם סיעת האם הוא _____
ב. _____	אין/יש, שם סיעת האם הוא _____
ג. _____	אין/יש, שם סיעת האם הוא _____
ד. _____	אין/יש, שם סיעת האם הוא _____

3. הרשימה המשותפת מתכוונת להתמודד בבחירות לרשות המקומית ב _____ (נא לציין את שם היישוב)

4. הודעה על הגשת הרשימה המשותפת הוגשה לשר הפנים כאמור בסעיף 8(א) לחוק מימון בחירות ביום _____ מצ"ב העתק ההודעה (נא לצרף).

5. נא לפרט לגבי יחס החלוקה בין הסיעות המשתתפות:

* מסמך זה מנוסח בלשון זכר אך הכוונה לגברים ולנשים כאחד.

(א) הודעה בדבר יחס החלוקה בסכום מימון הבחירות:

שיעור חלקה של הסיעה המשתתפת _____ (נא לציין שם מלא) בסכום מימון הבחירות יהיה % _____ (ובמילים: _____ אחוזים).

שיעור חלקה של הסיעה המשתתפת _____ (נא לציין שם מלא) בסכום מימון הבחירות יהיה % _____ (ובמילים: _____ אחוזים).

שיעור חלקה של הסיעה המשתתפת _____ (נא לציין שם מלא) בסכום מימון הבחירות יהיה % _____ (ובמילים: _____ אחוזים).
 שיעור חלקה של הסיעה המשתתפת _____ (נא לציין שם מלא) בסכום מימון הבחירות יהיה % _____ (ובמילים: _____ אחוזים).

(ב) הודעה בדבר יחס החלוקה בסכום הוצאות הבחירות המותר:

שיעור חלקה של הסיעה המשתתפת _____ (נא לציין שם מלא) בסכום הוצאות הבחירות המותר יהיה % _____ (ובמילים: _____ אחוזים).

שיעור חלקה של הסיעה המשתתפת _____ (נא לציין שם מלא) בסכום הוצאות הבחירות המותר יהיה % _____ (ובמילים: _____ אחוזים).

שיעור חלקה של הסיעה המשתתפת _____ (נא לציין שם מלא) בסכום הוצאות הבחירות המותר יהיה % _____ (ובמילים: _____ אחוזים).

שיעור חלקה של הסיעה המשתתפת _____ (נא לציין שם מלא) בסכום הוצאות הבחירות המותר יהיה % _____ (ובמילים: _____ אחוזים).

(ג) הודעה בדבר יחס החלוקה בסכום ההוצאות הבלתי מיוחסות:

אם מבקר המדינה יסבור כי לא ניתן לייחס הוצאה מסוימת לרשימה משותפת לאף אחת מהסיעות המשתתפות, אנו מבקשים כי:

– הוצאה בלתי מיוחסת זו תיוחס לכל אחת מהסיעות המשתתפות לפי יחס החלוקה המפורט בסעיף 5(ב) לעיל.

– הוצאה בלתי מיוחסת זו תיוחס לכל אחת מהסיעות המשתתפות כמפורט להלן:

שיעור חלקה של הסיעה המשתתפת _____ (נא לציין שם מלא) בהוצאות הבלתי מיוחסות יהיה % _____ (ובמילים: _____ אחוזים).

שיעור חלקה של הסיעה המשתתפת _____ (נא לציין שם מלא) בהוצאות הבלתי מיוחסות יהיה % _____ (ובמילים: _____ אחוזים).

שיעור חלקה של הסיעה המשתתפת _____ (נא לציין שם מלא) בהוצאות הבלתי מיוחסות יהיה % _____ (ובמילים: _____ אחוזים).

שיעור חלקה של הסיעה המשתתפת _____ (נא לציין שם מלא) בהוצאות הבלתי מיוחסות יהיה % _____ (ובמילים: _____ אחוזים).